

5322

1ste Juledag 1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1846-47, fasc. 37,
udgivet februar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 25. december 1846

1ste Juledag 1846

Himmelske Fader! Du, som elskede Verden saa høit, at Du gav os Din eenbaarne Søn til vor Frelser, o befæst Du os i Troen paa ham, Vorherre Jesus Christus! lad Julen med Englelyd levende minde os om hans Fødsel i Davids Stad som et himmelsk Lys, oprundet midt i Verdens-Natten og som Livets Kilde udsprunget midt i Ørken, og lad vore Hjerter føle den stor Glæde, som din Engel forkyndte Hyrderne og hvormed din himmelske Hærskare sang: Ære være Gud i det Høie! Fred paa Jorden og hos Mennesker Fornøielighed! Gjør det ved Din Hellig-Aand, i Vorherres *Jesu* Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!

Julen har Englelyd, vi med Fryd os barnlig paa Gud-Fader forlader; vi var i Nød saalænge, dog hørde Han vor Bøn, Han veed, hvortil vi trænge, vor Frelser blev Guds Søn; thi vil vi alle sjunge, med Hjerte, Mund og Tunge, et: Ære være Gud for sit Julebud!

Dette er vel en gammel Psalmetone hos os, m. V. som aldrig kan blive fremmed for noget Hjerte, der barnlig troer paa Frelseren den Herre Christus, født i Davids Stad, svøbt og lagt i Krybben, men i vor Mund er det dog en ny Sang, thi flere Slægter er hensovede uden at have hørt den Juletone, som indaander Glæde i hvert troende Hjer-te, ja, der er kun Faa iblandt os der engang hørde Efterklngen paa Menighedens Læber, naar det lød i Juletiden:

1ste Juledag 1846

hannem bør altid, at vi sjunge med Englene Ære og Priis være Gud i det Høie!

Saaledes begynder det da bestandig mere kiendelig at opfyldes hos os hvad Gud for-
dum sagde til sit Folk: synger Herren en ny Sang, thi han har gjort underlige Ting,
Herren kundgjorde sin Frelse og aabenbarede sin Retfærdighed for Hedningernes Øi-
ne, Floderne skal klappe i Haand og Bjergene skal synge med Fryd, det begynder klarlig
at opfyldes, thi for Ham selv, som kiender alle sine Gierninger fra Evighed, for Ham er
egentlig Intet nyt, det er kun nyt for os, og i det Høieste for Hans Engle, som da Guds
Søn var født af en Kvinde, svøbt og lagt i en Krybbe, istemmede den ny Julesang: Ære
være Gud i det Høie! Fred paa Jorden og hos Mennesker Velbehagelighed.

Ja m. V. da lagde Gud virkelig en ny Sang ikke blot i sine Menneskers, men ogsaa i
sine Engles Mund, men ogsaa den var dog hverken for Engle eller Mennesker splinter-
ny og aldeles uhørt, thi i Dagenes Begyndelse, da Gud skabde Himlen og Jorden med
sit Almagts-Ord og skabde Mennesket i sit Billede og efter sin Lignelse, da sang Mor-
genstjernerne og alle Guds Børn opløftede Glædeskrig, thi Himlene forkyndte Guds
Ære, der var Fred paa Jorden og al Velbehagelighed hos Mennesket, Gud fandt Behag i
sit Mesterværk af Støv, som, oplivet af Hans Aand, kunde kiende

1ste Juledag 1846

og vidunderlig efterligne sin Skaber, Englene fandt Behag i at omsvæve, opmuntre og
oplyse de Smaa paa Jorden som det var Skaberens Villie, skulde voxe til Himlen, og
Mennesket selv fandt inderlig Behag i sit forunderlige Liv i tvende Verdener, den Syn-
lige og den Usynlige, Aandens og Legemets, inderlig Behag i Guds-Haven, hvor Skabe-
rens Godhed og Herlighed speilede sig i Alt, og hvor Hans Røst: det er saare godt,
giennemtonede Paradiset, naar Dagen blev sval og Alt blundede med Fuglene efter Af-
tensangen.

Men skiøndt den Himmelske Hærskares Sang i Julenatten saaledes ei var splinterny
enten for Engle eller Mennesker, saa kaldes den dog med Rette en ny Sang for Begge, <

og det en ny som *sjelden* skeer, > thi det var længe siden den blev hørt, saa længe siden, at hardtad hele Menneskens Slægt havde tabt dens Ihukommelse, ja, selv det Folk, til hvilket Gud blev ved at tale mangfoldig ved Propheterne, og til hvilket Han aabenlyst sendte sine Engle, fra dem, der giæstede Abraham og Loth, til Gabriel, som aabenbares for Præsten Zacharias og for Jomfru Marie, selv dette Folk turde neppe haabe nogensinde paa Jorden at høre en himmelsk Hærskare istemme Frydesang, og vel var det ikke saa med Englene, de havde visselig ikke glemt Morgen-Sangen over Paradiset,

1ste Juledag 1846

og de havde aldrig opgivet Haabet om ligesaa gladelig at istemme Aften-Sangen, over den gienløste Jord, som de selv paa Guds Vegne havde forkyndt og bebudet, men i de Aartusender som var henrundne, siden Synden kom i Verden og Cheruben stilledes for Paradiset med det flammende Sværd, da havde dog aldrig Guds Engle kunnet synge Fred paa Jorden eller Velbehagelighed i Menneskerne, thi Guds-Freden kom og forsvandt kun med dem, naar de som fremmede Giæster besøgte Jorden, og de fandt ikke Behag i at tøve hos Menneskens Børn, og Menneskene bævede, naar de saae en Guds Engel, som for et Sendebud fra den Almægtige, for Hvis Ansigt Ingen var reen, og efter Hvis urokkelige Døm Død var Syndens Sold. Selv naar David slog Harpen og sang liflig for Gud, da fælde han det allerdybest, da saae Englene det allerklarest at det først var i hans Søns Dage, at Bjergene kunde bære Fred til Folket og at Himlens og Jordens Frydesang kunde sammensmelte, og denne Davids-Søn, hvis Navn skulde følge med Solen og velsignes evindeligen, han tøvede længe, saa det var først da alt Haab syndes ude, da Nøden var størst, under den Romerske Keiser *Augustus* i den grueligste Fred, som Verden gav, i Dødens Fred og Gravens Stilhed, at Gud, som Han havde lovet,

1ste Juledag 1846

endnu engang satte Himmel og Jord i Bevægelse, ved at sende os sin eenbaarne Søn til vor Frelser, og da først, i den store Julenat, da den velsignede blandt Kvinderne, hvem alle Slægter skal prise salig, da Jomfru Marie i Bethlehem, i Davids Stad, fødte sin førstefødte Søn, svøbde ham og lagde ham i Krybben, da først var det at Englenes himmelske Hærskare kunde synge paany om Fred, Guds Fred paa Jorden og Velbehagelighed hos Menneskens Børn.

Og see m. V. vel har Englene siden denne store Julenat, da Miskundhed og Sandhed mødtes, Retfærdighed og Fred kyssedes paa Jorden i ham, som er Naaden og Sandheden selv, Guds Fred og vor Retfærdighed, vel har Englene aldrig siden holdt op at lovsynge Gud i det Høie for Hans Naades Vidunder paa Jorden, vel har de siden hørt utallige Smaa, som troede paa Frelseren, født i Davids Stad, istemme Lovsangen og selv baaret deres Sjæle med Lovsang til Abrahams Skiød, og aldrig har der siden ruget saa sort en Nat over Jorden, at jo dog Nogle saae Lys i Herrens Lys, aldrig har Verdens Tummel saaledes overdøvet eller Verdens Fred saaledes neddysset alle Sjæle, at jo Nogle søgde og fandt

1ste Juledag 1846

den Fred, som Jesus Christus efterlod og skiænker med sin Velsignelse, og aldrig blev Jorden mere saa øde og tom eller saa besat med urene Aander, at jo Guds Engle fandt et hyggeligt Sted hvor To eller Tre var forsamlede i Jesu Navn, thi der saae de ham selv staae midt iblandt, og hvor han er, der er Guds Velbehag, der stiger alle Engle op og ned med Lovsang, og blandes *der* end de Troendes Frydesang med Graad og hule Sukke, saa kan dog aldrig nogen Tvang forhindre deres Læber fra at prise Gud for Barmhertighed og at nynne paa det store Halleluja, som fra alle de Gienløste skal lyde for Thronen evindeligt.

Saa er det, Gud være lovet! thi Helvedes Porte fik aldrig Bugt med Huset som Frelseren bygde paa Klippen, og i det Huus kan Freden, der kan Glæden og Lovsangen umuelig uddøe, men vi kan dog ikke nægte det, at den Tid i Christi Kirke, da Morgen-

stjernerne sang og alle Guds Børn opløftede Glædes-Skrig, den ligger saa langt bag os, at den er os hardtad ligesaa dunkel, som Verdens Skabelse, og at *Jule-Tonerne* steg og faldt saalænge, til de omsider ligesom tabde sig i en svag Gienlyd langt borte, saa hvem der haabede mest, haabede

1ste Juledag 1846

dog neppe, at Christne paa Jorden meer skulde synge med Englene: Ære være Gud i det Høie, Fred paa Jorden og hos Mennesker Velbehagelighed, synge det med Englene, saa Himlens og Jordens Julesang sammensmeltede, saa var det, som hele Verden veed, og har frydet sig over, men saaledes er det, Gud skee Lov! ikke længer hos os, Gud har begyndt at lægge en ny Sang i vor Mund, en ny Julesang, der ligner den Første langt meer end Nogen i lang Tid, og vi tvivle ikke længer om, at Han, som har begyndt den gode Gierning hos os, Han vil ogsaa fuldføre den til Vorherres *Jesu Christi* Dag, Han, som lod sin Himmelske Hærskare synge for Hyrderne ved Bethlehem, Han vil ogsaa lade den synge for os og vore Børn, saa de himmelske Juletoner gienfødes i Støvet til yndig og liflig Sang for Herren, ja til en værdig Lovsang for Naadegaven som er det evige Liv i Christo Jesu, vor Frelser.

Og alle Guds Engle, de vil kun hvad Han vil, de udrette gladelig Hans Ord som de høre Hans Røst, og aldrig gladere, end naar Han byder dem fare herved og synge for de Smaa som troe paa Hans Søn, paa Frelseren, den Herre Christus, født i Davids Stad, synge for dem, saa de føle den store Glæde, som

1ste Juledag 1846

skal vederfares hele Guds-Folket, og istemme af Hjertet med den Himmelske Hærskare: Ære være Gud i det Høie! Fred paa Jorden og hos Mennesker Velbehagelighed!

Derfor, kiære Venner! lad os være glade i Haabet, Guds Herligheds Haab, thi troe vi kun, da skal vi see Guds Herlighed, da skal den, aandelig her og legemlig tillige hisset omskinne os endnu langt klarere end den omskinnede Hyrderne ved Bethlehem, og bede vi kun Vorherres Jesu Christi Fader i hans Navn at sende os sine hellige Engle til Alt hvormed de kan tjene dem, som skal arve Saligheden, da skal vi føle, at Han for Jesu Skyld gierne sender os, ligesom ham, meer end tolv Legioner Engle, om de behøvedes, og erfare, at der er Intet, som Guds Engle bedre kan og heller vil hjælpe os til end at tiltale hverandre med Psalmer og Lovsange og aandelige Viser og synge yndelig for Herren i vore Hjerter, thi Englene glemme aldrig den Julenat, da de først igien fandt et Paradis paa Jorden hos Ordet som blev Kiød og boede iblandt os og det er deres store Lyst, at Julen skal have Englelyd og Juleglæden Himmelglands allevegne paa Jorden, hvor Menneskens Børn godvillig bøie Knæ i *Jesu Christi* Navn og Tungerne bekiende ham som Herren til Gud-Faders Ære!

Amen, i Vorherres Jesu Navn Amen!